O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”
Chirchiq davlat pedagogika
universiteti rektori
G.I. Muxamedov
____
2023 yil “___” ________

VOKAL IJROCHILIGI

O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	100 000 – Ta’lim
Ta’lim sohasi:	110 000 – Ta’lim
Ta’lim yo ‘nalishi:	60111300-Musiqa ta’limi

CHIRCHIQ-2023

Fan/modul kodi VIj 105		O‘quv yili 2023-2024	Semestr 1	ECTS - Kreditlar 6	
Fan/modul turi Majburiy		Ta’lim tili O‘zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi		Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Vokal ijrochiligi		90	90	180

2. **I. Fanning mazmuni.**

Fanni o‘qitishdan maqsad – “Musiqa ta’limi” ta’lim yo‘nalishi talabalari uchun mo‘ljallangan bo‘lib, unda talabaning shu fan bo‘yicha egallashi lozim bo‘lgan bilim, ko‘nikma va malakalari minimumi aniqlangan ya’ni ovoz apparatining tuzilishi va uni boshqarish, vokal ijrochiligi to‘g‘risidagi asosiy tushunchalar bo‘yicha metodik ko‘rsatmalar tavsiya etilgan.

Fanning vazifasi - Fan dasturda talabalarning badiiy-ijrochilik tomonlarini puxta o‘zlashtirilishiga, talabalarning qo‘shiq repertuarini xilma-xil shakl va xarakterdagi rang-barang vokal hamda zamonaviy musiqa asarlari bilan boyitib borishga alohida e’tibor berilgan.

II. Nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. Musiqa madaniyati va uning hayotdagi o‘rni

O‘zbekistonda musiqa madaniyatini shakllanishi jarayonlari, musiqada yangicha uslub, musiqa madaniyatini rivojida milliy cholg‘ular o‘rning o‘rni va ahamiyatini, tarixiy taraqqiyot davomida xalq mumtoz musiqasi, an’anaviy kasbiy musiqa, xalq bastakorlik yo‘llari, shuningdek, folklor - xavaskorlik musiqiy merosi singari shaklan va usluban bir-biriga yaqin ijrochilik ko‘rinishlari hamda ushbu musiqiy merosni bugungi ma’naviy madaniyatimizning bir bo ‘lagi sifatida namoyon bo ‘lishi.

2-mavzu. O‘zbek musiqa madaniyati namoyandalari

Komil Xorazmiy, Ota Jaloliddin Nazirov, Xoji Abdulaziz Abdurasulov, Mulla Tuychi Toshmuxammedov, Madali Xofiz Raxmatillo o‘g‘li, Usta Olim Komilov, Domla Xalim Ibodov, Muhiddin Qori Yoqubov, To‘xtasin Jalilov, Yunus Rajabiy, Jo‘raxon Sultonov, Ma’murjon Uzoqov, Tamaraxonim, Muxtor Ashrafiy, Halima Nosirova, Mutal Burxonov, Komiljon Otaniyozov, Fattoxxon Mamadaliev, Matniyoz Yusupov, Tavakkal Qodirov hayot va yo ‘li va ijodiy faoliyati.

3-mavzu. Vokal va zamonaviy musiqa fanining maqsad va vazifalari

Fanni o‘qitishning maqsad va vazifalari, qo ‘shiq - aytim tushunchasi va uning inson hayotidagi o ‘rni, o ‘zbek xalq qo ‘shiq ijrochiligi hamda xonadalik ijrochiligi tarixi, vokal va ezamonaviy musiqa xonandaligi to ‘g’risidagi asosiy tushunchalar, ovoz hosil qilish va uning turlarini, xonandalik nafasi, artikulyatsiya, intonatsiya va dinamik belgilari.

4-mavzu. XX asr musiqa san’ati rivojining ba’zi xususiyatlari

Zamonaviy san’at shakllanishining ijtimoiy tarixiy jarayonlari, san’at - yangi

5.	Xonandalik uslubiyoti asoslari.N.A.Abdullayeva.	

IX. Tavsiya qilinadigan qo ‘shimcha adabiyotlar

1.	D.Omonullayeva “Estrada xonandaligi” T-2007
2.	American popular music. Larri Star & Christopher Waterman. Oxford Universite Press. Inc. 2007
3.	Fundamentals of vocal pedagogy and applications for conductors not trained in singing. Patrick Michael walders, doctor of musical. arts, 2005. directed by: dr. edward maclary, college of arts and humanitiesyu

X. Axborot manbalari:

1. https://lib.cspi.uz/
2 https://pedagog.uz/
3. www.ziyonet.uz
4. www.edu.uz

7. **Chirchiq davlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2023 yil “29” avgust dagi qarori bilan tasdiqlangan**

8. **Fan/modul uchun ma’sul:**
Sh.R. Mahkamova - CHDPU “Musiqa ta’limi” kafedrasi mudiri, dotsent.
M.A.Asadullayeva - CHDPU “Musiqa ta’limi” kafedrasi katta o‘qituvchisi
O.G.Yunusov- CHDPU “Musiqa ta’limi” kafedrasi katta o‘qituvchisi

9. **Taqrizchilar:**
J.E.Usarov- Pedagogika fanlari doktori, Chirchiq davlat pedagogika universiteti Pedagogika fakulteti dekani.
A.Q. Lutfullaev-TDPU “Musiqa madaniyati” fakulteti dekani, professor.

faoliyat bilan bog‘liq bo‘lgan tegishli axborotlarni mustaqil tanlash va amaliyotga joriy etish musiqa darslarining barcha shakllarini amalda qo‘llash; musiqiy pedagogik ish faoliyatida umumiy, kasbiy maxsus bilim malaka, **ko‘nikmalariga ega bo‘lish kerak**;

- Har bir guruh bolalarining yoshiga mos ravishda musiqa o‘qitish metodlarini va usullarini tanlash; bolalarning bilimi va ijrochilik malakalarini baholash; musiqa mashg'ulotlarida tarbiyaviy ishlarni olib borish; musiqa o‘qitish nazariyasi va metodikasining pedagogika fanlari sirasiga kirishi; o‘qitish nazariyasi va metodika tushunchasining mohiyati; jamoa bo‘lib kuylashni o‘rgatish metodlari; musiqiy ritmik faoliyat; bolalarda ijrochilik va ijodkorlik malakalarini rivojlantirish; musiqiy tarbiya asoslarini bilishi, malaka hosil qilishi va amalda qo‘llash **malakalariga ega bo ‘lishi kerak.**

4.

VI. Ta’lim texnologiyalari va metodlari:

- ma’ruzalar;
- interfaol keys-stadilar;
- seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar);
- guruhlarda ishlash;
- taqdimotlarni qilish;
- individual loyihalar;
- jamoa bo‘lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar

5.

VII. Kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to‘la o‘zlashtirish, tahlil natijalarini to‘g‘ri aks ettira olish, o‘rganilayotgan jarayonlar va tushunchalar haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy va oraliq nazorat, mustaqil ta’lim shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo‘yicha variantlar asosida yozma topshiriqlarni bajarishi zarur.

	VIII. Asosiy darslik va o ‘quv qo ‘llanmalar	Asosiy adabiyotlar
1.	N.B.Qahhorov “Vokal asoslari” Toshkent-2008	
2.	M.Jalilov “Qo‘shiqlar xrestomatiyasi” Toshkent-2002.	
3.	X.Xasanova “Qo‘shiqlar sehri”	
4.	G.Sharipova “Musiqa va uni o‘qitish metodikasi” Toshkent - 2013	

muammolarini o‘rganishning estetik-madaniyatshunoslik yo‘nalishi, musiqiy janr va usulning hosil bolish tamoyillari, XX asr san'atida hudud kontseptsiyasi, mavzulikni tashkil etish, motivli mikro mavzuiylik, cho‘zilgan mumtoz mavzuiylik.

5-mavzu. Xonandalik asoslari

Xonandalik san’ati mahorati, ovoz imkoniyatlari, uning gigienasi va talqini bilan bog‘liq qonuniyatlar, main va talaffuz masalalari, so‘z va ohang, badixago‘ylik, ijrochilik, hofizlik, o‘zbek an’anaviy xonandalik san’ati amaliyotida juda ko‘p ovoz turlari va uning o‘ziga xos xususiyati.

6-mavzu. Vokal va zamonaviy musiqada ovoz tarbiyasi

Xonandaning ovoz tuzilishi tavsifi, erkaklar ovozi registrlari, ayollar ovozi registrlari, kokrak va bosh rezonatorlari, ovoz tayanchi, kuylayotganda lab, til va yumshoq tanglay ish faoliyati, xonandaning nutqi, ovoz tarbiyalashning fonetik uslubi, xonandaning hayot tarzi.

7-mavzu. Vokal musiqa pedagogikasining asosiy tamoyillari va uslublari

Ta’limda ketma - ketlilik va uzluksizlik tamoyili, vokal pedagogikasida uslublar, talaba tovushiga o‘qituvchining ta’sir etish usullari, xonandalik ovozini aniqlash, xonandalik registrlari, ataka turlari, muskul usulining qimmatligi, nutq orqali tushuntirish, so‘z ahamiyati - ovoz tuzilishi haqidagi ishonchli tushuncha, ashula aytishda kuzatuvli o‘zaro hamkorlikni tushuntirish, tovush va muskullarni his etish.

8-mavzu. Vokal asarlari va mashqlarini ijro etish yuzasidan metodik tavsiyalar

Kuylash va uning xususiyatlari, kuylashni boshlash (xirgoyi), registrlrni silliqlash, artikulyatsiya, diktsiya, filillash ovoz harakatchanligini rivojlantirish.

9-mavzu. Vokal va zamonaviy musiqa asarlari tahlili

Musiqa asarlar tahlili, musiqada janr va uslub tushunchasi, kuy - ohang, metr va ritm, musiqa san’ati estetika (umumiy qoidalar), psixologiya (emotsional xarakterlari), falsafa (mavzularning ziddiyatligi), musiqada tarixiy faktlar (kuy, ritm, garmoniya), ovozlarning past-balandliginiig o ‘zaro bog‘liqligi.

10-mavzu. Amaliy mashg‘ulotlarni tashkil etish yo ‘llari

Xonandalik ovozini belgilovchi sifatlar, ovozlar klassifikatsiyasi, ovozlar tembr va balandligiga ko ‘ra tasniflanadi, tovush paydo qilish organlarining tuzilishi, ayollar ovozi, erkaklar ovozi, bolalar ovozi turlari.

III.Laboratoriya mashg’ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

L1. Vokaliz№1 A.Abt X.Xasanova “Hayol”
L2. X.Xasanova “Bor ekan”
L3. Vokaliz№2 A.Abt X.Xasanova “Bog’imiz do ‘stlik bog’i”
L4. Vokaliz №3.Leviyev “Gozal Toshkent”
L5. F.Nazarov “Sensan bog’u gulshan” (Romans)
L6. Vokaliz№6 A.Abt H.Izomov “Sevikli yor”
L7. D.Omonullayeva "Men seni hech kimga bermayman"
L8. Vokaliz №4 Zeydler E.Salixov “Umid”
L9. “Ona yurtim” S.Jalil musiqasi

L10. X.Xasanova “Bor ekan”
L11. X.Rahimov. “Ishqingda yonib”
L12. M.Leviyev musiqasi “O ‘rik gullaganda”
L13. Sh.Yormatov musiqasi “Ikki qo ‘mang o ‘qituvchim”
L14. N.Norxo ‘jayev “Gul terdi gullar”
L15. O ‘zbek xalq qo ‘shig’I “Chaman ichra”
L16. Neapolitan xalq qo ‘shig’I “O sole mio”
L17. Vokaliz: D.Omonullayeva №1-6
L18. A.Babadjanyan romans “Ожидание”
L19. Vokaliz: D.Omonullayeva №1-6
L20. R.Ilyosov musiqasi “Rayhon”
L21. Vokaliz: D.Omonullayeva №1-6
L22. T.Kuliyev musiqasi “Не гордись”
L23. F.Zokirov musiqasi “Sen bo’lmasang yonimda”
L24. E.Kurtis musiqasi “Вернись в соренто”
L25. T.Sodiqov musiqasi ariya “Jonon ko’rinur”
L26. M.Magomayev musiqasi “Синняя вечность”
L27. D.Omonullayeva musiqasi “Sen qaydasan”
L28. A.Babadjanyan “Верни мне музыку”
L29. E.Salihov musiqasi “Umid”
L30. Hamza musiqasi “Kecham tong otdi”
L31. R.Falo musiqasi “Скажите девушки”
L32. Ozarbayjon xalq musiqasi “Xumor o’ldim”
L33. Meksikan xalq qo’shig’i “Besame mucho”
L34. Vokaliz: D.Omonullayeva №1-6
L35. "Axtarar ko'zim" asari. "Zaynab va Omon" operasidan Omon ariyasi

Laboratoriya mashg‘ulotlar bo‘yicha ko‘rsatma va tavsiyalar

Bo‘lajak musiqa rahbarining vokal ijrochiligi fanidan nota matnini xatosiz o‘qib ijro etish, kuylash va asarni tahlil qilish. estetik didini, nafosatini shakllantirish, metodik uslub bilan mustaqil fikrlashga o ‘rgatish.

IV. Mustaqil ta’lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta’limni baholash – bu talabalarning jamoaviy tartibda va yakka tartibda berilgan amaliy loyihalarni bajarishlari orqali amalga oshiriladi. Bunda har bir talabaga bitta jamoaviy loyiha va ikkita yakka tartibda bajariladigan loyiha beriladi. Talaba berilgan loyihaning maqsad va vazifalarini, mohiyatini tushungan holda qo‘yilgan masalani o‘rganib, izlanishlar olib boradi. Olingan natijalarni tahlil qilib, hulosalari bilan taqdimotlar tayyorlab himoya qiladi. Ishchi fan dasturida loyihalarning soni, mavzusi, mazmuni bajarish usullari va topshirish muddatlari to‘liq ochib beriladi.

Mustaqil ta’lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1.Vokaliz№1 A.Abt X.Xasanova “Hayol”
2.X.Xasanova “Bor ekan”
3. Vokaliz№2 A.Abt X.Xasanova “Bog’imiz do ‘stlik bog’i”
4.Vokaliz №3.Leviyev “Gozal Toshkent”
5.F.Nazarov “Sensan bog’u gulshan” (Romans)
6.Vokaliz№6 A.Abt H.Izomov “Sevikli yor”
7.D.Omonullayeva "Men seni hech kimga bermayman"
8.Vokaliz №4 Zeydler E.Salixov “Umid”
9.“Ona yurtim” S.Jalil musiqasi
10.X.Xasanova “Bor ekan”
11. X. Rahimov. “Ishqingda yonib”
12.M.Leviyev musiqasi “O ‘rik gullaganda”
13.Sh.Yormatov musiqasi “Ikki qo ‘mang o ‘qituvchim”
14.N.Norxo ‘jayev “Gul terdi gullar”
15.O ‘zbek xalq qo ‘shig’I “Chaman ichra”
16.Neapolitan xalq qo ‘shig’I “O sole mio”
17 Vokaliz: D.Omonullayeva №1-6
18 "Axtarar ko'zim" asari. "Zaynab va Omon" operasidan Omon ariyasi
19 M.Magomayev musiqasi “Синняя вечность”
20 T.Sodiqov musiqasi ariya “Jonon ko’rinur”
21 R.Falo musiqasi “Скажите девушки”
22 F.Zokirov musiqasi “Sen bo’lmasang yonimda”
23 E.Salihov musiqasi “Umid”
24 Hamza musiqasi “Kecham tong otdi”
25 E.Kurtis musiqasi “Вернись в соренто”
26E.Kurtis musiqasi “Вернись в соренто”
27Ozarbayjon xalq musiqasi “Xumor o’ldim”
28 Meksikan xalq qo’shig’i “Besame mucho”

V. Ta’lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Fanni o ‘zlashtirish natijasida talaba:

“Vokal ijrochiligi” fanni o‘zlashtirish jarayonida amalga oshiradigan masalalar doirasida **bakalavr:**

Fanni o‘zlashtirishga qo ‘yiladigan talablar Davlat ta’lim standartidagi malakaviy tavsifga muvofiq ishlab chiqiladi va quyidagicha bayon etiladi.

“Vokal ijrochiligi” fanni o‘zlashtirish jarayonida amalga oshiradigan masalalar doirasida bakalavr «Vokal ijrochiligi» o‘quv fanini o‘zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr - umumiy musiqiy ta’lim va tarbiya nazariya va metodikasini; musiqiy ta’limdagi zamonaviy texnologiya va metodlarini; musiqiy ta’lim va tarbiyani rivojlanishida zamonaviy, ilmiy, metodik ishlanmalarni tayyorlashni; taraqqiy etgan mamlakatlar ta’lim tizimini; shaxs madaniyati to‘g‘risida tasavvurga ega bo‘lish; musiqiy ta’lim bo‘yicha o‘quv tarbiyaviy ishlarni rejalashtirishni; zamonaviy musiqiy pedagogik printsiplar bo ‘yicha musiqa mashg’ulotlarni rejalashtirishni va olib borishni; amaliyotda musiqa pedagogik texnologiya metodlarini qo‘llash usullarini bilishi, **tasavvurga ega bo‘lishi;**

- musiqa mashg’uloti mazmunining amaliy maqsad va vazifalarini singdirib borish; atoqli kompozitorlarning ijodini, ijodiy nafosatni, asosiy asarlarini o‘rganish; musiqa asarlarni ijro eta olish va asarni tinglab taxlil eta olish; kasbiy